

Чуприна О. О., к. е. н., доц.,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
кафедра економічної теорії
Чуприна О. А., к. е. н., доц.,
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна,
кафедра статистики, обліку та аудиту

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТАТНЬОГО ХАРЧУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ГІДНИЙ РІВЕНЬ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Стаття 48 Конституції України зазначає, що кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло. Таким чином, Основний Закон визнає, що забезпечення достатнього харчування є базовою складовою реалізації права людини на гідний/достатній рівень життя.

Тим не менше, аналіз обсягів споживання продуктів харчування та калорійності середньодобового раціону українців (за даними табл. 1 та 2) свідчить що зазначене положення Конституції в сучасній Україні на належному рівні не виконується.

Таблиця 1

Норми та фактичні обсяги споживання продуктів харчування (у перерахунку в первинний продукт) у домогосподарствах України у середньому за місяць у розрахунку на одну особу у 2000–2016 роках [21; 29, с. 196]

Продукт харчування	Норми споживання		Фактичні обсяги споживання						
	мінімальні	раціональні	2000 рік	2008 рік	2009 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
М'ясо і м'ясопродукти, кг	4,3	6,7	3,3	5,1	4,8	5,1	4,9	4,6	4,7
Молоко і молочні продукти, кг	28,4	31,7	17,1	22,6	19,8	20,3	20,3	19,8	19,6
Яйця, шт.	19,3	24,2	18	20	20	20	20	19	19
Риба і рибопродукти, кг	1,0	1,7	1,3	2,1	1,8	1,8	1,6	1,2	1,2
Цукор, кг	2,7	3,2	3,5	3,4	3,2	3,0	3,0	2,8	2,7
Олія та інші рослинні жири, кг	0,7	1,1	1,8	1,8	1,9	1,7	1,7	1,6	1,5
Картопля, кг	8,0	10,3	10,4	8,4	8	7,1	6,9	6,6	6,7
Овочі та баштанні, кг	8,8	13,4	9,5	9,3	10,1	9,4	9,0	8,8	9,2
Фрукти, ягоди, горіхи, виноград, кг	5,7	7,5	2,5	3,7	3,6	4,1	3,7	3,1	3,3
Хліб і хлібні продукти, кг	7,8	8,4	10,7	9,6	9,3	9,0	9,0	8,5	8,3
Додатково: калорійність середньодобового раціону населення, ккал	2100	2500	2661	2998	2946	2969	2939	2799	2742

Так, калорійність середньодобового раціону населення України перевищує як мінімальні, так і раціональні норми споживання. Однак, по-перше, протягом останніх трьох років спостерігається тенденція до її зниження.

А по-друге, перевищення раціональної норми у середньому тільки на 10% (як це було у 2016 році) є дуже незначним, зважаючи, що йдеться про середній показник. Цього замало, щоб стверджувати впевнено, що переважна більшість українців має достатню калорійність харчування.

Таблиця 2

Фактичні обсяги споживання продуктів харчування (у перерахунку в первинний продукт) у домогосподарствах України у середньому за місяць у розрахунку на одну особу у 2016 році та їх відповідність нормам споживання (розраховано за [21; 29, с. 196])

Продукт харчування	За усіма домогосподарствами			у тому числі за децильними (10%-ми) групами за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів у місяць					
				у першій децильній групі			у десятій децильній групі		
	фактичне споживання	% до мінімальної норми споживання	% до раціональної норми споживання	фактичне споживання	% до мінімальної норми споживання	% до раціональної норми споживання	фактичне споживання	% до мінімальної норми споживання	% до раціональної норми споживання
М'ясо і м'ясопродукти, кг	4,7	109,3	70,1	3,3	76,7	49,3	6,6	153,5	98,5
Молоко і молочні продукти, кг	19,6	69,0	61,8	13,7	48,2	43,2	26,4	93,0	83,3
Яйця, шт.	19,0	98,4	78,5	16,0	82,9	66,1	22,0	114,0	90,9
Риба і рибопродукти, кг	1,2	120,0	70,6	0,9	90,0	52,9	1,7	170,0	100,0
Цукор, кг	2,7	100,0	84,4	2,2	81,5	68,8	3,3	122,2	103,1
Олія та інші рослинні жири, кг	1,5	214,3	136,4	1,3	185,7	118,2	1,7	242,9	154,5
Картопля, кг	6,7	83,8	65,0	5,7	71,3	55,3	7,1	88,8	68,9
Овочі та баштанні, кг	9,2	104,5	68,7	6,6	75,0	49,3	11,6	131,8	86,6
Фрукти, ягоди, горіхи, виноград, кг	3,3	57,9	44,0	2,1	36,8	28,0	5,4	94,7	72,0
Хліб і хлібні продукти, кг	8,3	106,4	98,8	7,5	96,2	89,3	9,2	117,9	109,5

Щодо значень середніх показників обсягів споживання, то вони свідчать, що у цілому раціон українців відповідає мінімальним нормам, але не відповідає раціональним. У той же час, у першій децильній групі (з найнижчими доходами) за усіма позиціями (окрім олії та інших рослинних жирів) мало місце недоспоживання порівняно не тільки з раціональними, а й з мінімальними нормами. При цьому порівняно з раціональними нормами фактичне споживання було у 2–4 рази нижчим за такими продуктами харчування як м'ясо і м'ясопродукти, молоко і молочні продукти, риба і рибопродукти, овочі та баштанні, а також фрукти, ягоди, горіхи, виноград. Сьогодні багатьом українцям не вдається повною мірою задовольнити свої потреби у харчуванні, не говорячи вже про потреби більш високого рівня.

Таким чином, сучасна Україна не забезпечує гідного рівня життя своєму населенню. До того ж протягом останніх трьох років і без того катастрофічний розрив між рівнем життя українців та мешканців економічно розвинених країн тільки нарощується. Все це обумовлює необхідність активних дій держави, спрямованих на підвищення рівня життя населення України.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра економічної теорії

**Міжрегіональна науково-практична
конференція молодих учених**

**ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ
ПРАВОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ
28 листопада 2017 р.**

Матеріали конференції

За загальною редакцією *А. П. Гетьмана*

Харків
«Право»
2017

УДК)
ББК
М

Організаційний комітет:

А. П. Гетьман – доктор юридичних наук, професор, Академік Національної академії правових наук України, проректор з наукової роботи, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,

Л. С. Шевченко – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економічної теорії, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,

О. О. Чуприна – кандидат економічних наук, доцент, керівник студентського наукового товариства кафедри економічної теорії, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,

О. О. Набатова – кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,

І. А. Вовк – кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,

О. Ю. Самельюк – завідувачка лабораторії кафедри економічної теорії, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Міжрегіональна науково-практична конференція молодих учених
М «Інституційне середовище становлення та розвитку правової економіки в Україні»: матеріали конференції, 28 листопада 2017 р. / за загальною редакцією А. П. Гетьмана. – Харків : Право, 2017. – 190 с.

ISBN 978-966-937-282-6

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2017

© Оформлення. Видавництво «Право», 2017

ISBN 978-966-937-282-6